СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК LV. Ч. 189. ДЖЕРЗІ СИТІ І НЮ ЙОРК, пятниця, 15-го серпня 1947. No. 189. JERSEY CITY and NEW YORK, Friday, August 15, 1947. VOL. LV.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧ. ДЕРЖ. АМЕРИКИ ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗАКОРДОНОМ Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — 4-0807 Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 THREE CENTS IN THE U. S. of AMERICA FIVE CENTS ELSEWHERE

АМЕРИКА НЕ ПІДВИЩИТЬ ЦІНИ ЗОЛОТА — СНАЙДЕР

Вашинґтон, 13 серпня. — Секретар скарбу Снайдер заявив, що Злучені Держави не мають на думці підвищити ціни золота з $35 на $50 за унцію, як це оприлюднено в формі поголосок з Лондону. Снайдер сказав у пресовій конференції, що поголоска не є новою, бо її пустили ще перед відвідинами президента Трумана в Канаді. — На підставі Акту про Резерву Золота з 1934 р. федеральний уряд має право купувати або продавати золото лише на рахунок уряду і то за таку ціну, яку вважатиме за відповідну.

ХОЧУТЬ УДАРЕМНИТИ ПІДГОТОВУ СКИТАЛЬНИКІВ ДО ПРАЦІ В ПРОМИСЛІ.

Вашинґтон. — Плян федерального уряду, щоб спровадити европейських скитальників до Злучених Держав і тут приспособити їх на промислових робітників, вийшов на денне світло припадково під час дискусії між будівничим літаків Гавердом Гюзом і сенатором Овеном Брустером, головою сенатської комісії для інвестигацій военних контрактів. Брустер сказав у розмові, що „вони приготовили заговір, щоб заатакувати мене за той плян" (приспосіблення скитальників). Вашинґтонський синдикований кореспондент Вей Джовнс довідується про цю справу таке: Департамент стейту й департамент війни одобрили плян сен. Брустера, щоб з Европи спровадити до табору Пасамакводі, коло містечка Істпорт, у стейті Мейн, европейських скитальників, щоб у такий спосіб обнизити кошти їх утримання. Коли скитальники прибудуть до Злучених Держав, вони будуть тут відокремлені і їх будуть підготовляти на промислових робітників. Після кількох місяців їх відошлють до Арґентини, яка хоче примістити скитальників у себе. — Яке відношення має цей плян до наміреної зміни іміграційного закону Злучених Держав і билу Стратона для допущення 400,000 скитальників до Америки, Джовнс не згадує.

СТРАЙК У ҐУДРИЧА ВІДКЛИКАНИЙ.

Акрон, Огайо. — Юнайтед Робер Воркерс відкликала страйк своїх членів у заводах Ф. Б. Ґудрич Компані, коли підприємство зґодилося вести переговори з юнією на підставі своїх засад. Страйк мав початися в четвер і мав бути поширений на філії Ґудрича в цілому краю. Страйком мало бути обнятих 21,000 робітників у 7 містах.

СЛІДСТВО НАД РАКЕТІРСТВОМ В ЮНІЯХ.

Дітройт. — Повне конгресове слідство буде переведене над ракетірством, яке розпаношилося в робітничих юніях в околиці Дітройту — таке заповів конресмен Фред А. Гартлі, співавтор нового робітничого закону і предсідник комісії праці в палаті. Він промовляв на зїзді товариства садівників. У Дітройті нарікають власники харчових крамниць, що від них вимушують різні оплати члени юнії візників. Це взірець „ракетірства", стверджує конгресмен.

Гартлі остеріг теж власників підприємств, що вони не мають права нехтувати постанов закону в нових контрактах з юніями, а коли хто таке зробить, того Гартлі „покличе до Вашинґтону".

ПРЕДСІДНИК ЮНІЇ НЕ ХОЧЕ ПІДВИШКИ.

Сан Франсиско. — Коли на конвенції юнії візників появився внесок, щоб предсідникові юнії Деніелові Товбинові піднести платню, він рішучо тому спротивився. Він навіть заявив, що зрезиґнує з уряду, коли б такий внесок перейшов. Його річна платня виносить тепер $30,000. Товбин є вже 41 років предсідником юнії.

РУЗВЕЛТ ЗНЕВІРИВСЯ В РОСІЮ.

Луїстон, Монтана. — Щоденник Луїстон Демократ покликується на бувшого сенатора Буртона К. Ґвілера і твердить, що президент Френклин Д. Рузвелт зневірився в Сталіна кілька місяців перед своєю смертю. Ґвілер був на розмові у президента і згадував йому про плян створення Злучених Держав Европи. На це Рузвелт мав сказати, що їх трьох (Рузвелт, Сталін і Чорчил) не можуть погодитися. „А чому Ви самі цього не зробите, Ви ж маєте силу" — сказав Ґвілер. — „Я саме це вже роблю" — відповів Рузвелт. За якийсь час сен. Ґвілер довідався від інших, що Рузвелт перестав довіряти Сталінові, в якого слова він вірив увесь час війни.

ФЛОТА ВЖИВАЄ АТОМОВОЇ СИЛИ.

Вашинґтон. — Команда флоти оповістила, що зроблено великий поступ з опануванням атомової сили від часу покінчення війни з Японією, тобто від 14 серпня 1945 р. З нагоди дволіття покінчення війни команда флоти оприлюднює, що їй ще не вдалося винайти способи порушувати кораблі при допомозі атомової енергії, одначе робота в тому напрямі поступає.

Президент готовий їхати до Ріо на кожний заклик

Вашинґтон, 13 серпня — На прощання з секретарем Джорджом Маршалом перед його виїздом на Міжамериканську Конференцію до Ріо де Жанейро, президент Труман відпровадив його й інших членів американської делегації аж то летунського майдану і перед відїздом сказав йому: „Я знаю, що Ви будете мати успіх в подорожі і в конференції". Він попрощав теж сен. Ванденберґа і Ворена Остина. Ванденберґ сказав президентові, щоб він не зволікав з своїм приїздом на конференцію. На це Труман відповів: „Я поїду, як лише мені скажете, що час їхати". Делегація відїхала президентовим літаком „Свята Корова".

З Ріо наспіли вісті, що арґентинський міністр закордонних відносин Хуан Брамулія зголосить на конференції плян спеціяльного зібрання всіх американських держав для економічних справ. Представник Куби заявляє, що він буде обстоювати складення дефініції, що це є „наїзник".

ПЕРЕГОВОРИ З БРИТАНЦЯМИ В СПРАВІ ПОЗИЧКИ В ПОНЕДІЛОК.

Вашинґтон. — Найближчого понеділка почнуться переговори між урядовцями департаменту скарбу і спеціяльними британськими делегатами в справі зміни умов американської позички для Британії.

РІШУЧИЙ ТОН АМЕРИКАНСЬКОЇ НОТИ В СПРАВІ КОРЕЇ.

Вашинґтон. — Секретар стейту Маршал оприлюднив текст ноти в справі Кореї, висланої до совєтського міністра закордонних відносин. Маршал каже рішучо, що з днем 21 серпня Америка буде поступати в Кореї незалежно від Совєтів, коли до того часу не буде рушена з місця совєтсько-американська конференція, у якій запанував застій.

АЙЗЕНҐАВЕР ПРО ОБОРОНУ АЛАСКИ.

Форт Луїс, стейт Вашинґтон. — Ген. Двайт Айзенґавер виявив, що оборонні приготування Аляски не є занедбані, одначе населення Злучених Держав повинно інтересуватися цією справою і підтримувати змагання до будови оборонних засобів. Айзенґавер саме повернувся з інспекційної подорожі по Аласці.

Криваві заворушення в Індії

Сотні вбитих і ранених; Товпа обкидала камінням дім Моганди Ґанді.

Льоре, Панджаб, Індія. (АП) — Після поділу Панджабу на індійську і пакістанську зони, в столиці цеї північної провінції дійшло сьогодні до найбільш кривавої оргії насилля за останні пять місяців загальних заворушень. В столиці провінції в місті Лягор, сотні осіб вбито і поранено, а в Калькуті гіндуська товпа виявила своє невдоволення Могандом Ґанді, обкидуючи камінням його дім. В заворушеннях фанатичної товпи гіндусів і музулманів, що різали себе взаємно ножами, мусіли інтервенювати поліція і військо, відкриваючи вогонь та збільшуючи кількість жертв. Товпа підпалила багато домів на головних вулицях Лягор. В неофіціяльних повідомленнях стверджується, що біля 500,000 гіндусів втікло з міста, яке тепер в більшості замешкане музулманами.

ТЕРОРИСТИ В АВСТРІЇ НАМАГАЛИСЬ ВИСАДИТИ В ПОВІТРЯ БРИТАНСЬКИЙ ВІЙСЬКОВИЙ ПОТЯГ.

Відень, 13 серпня. Сьогодні в австрійських Альпах недалеко від Мальніц вибухла одна бомба під британським потягом, яким їхали до Віллях 175 британських вояків, між ними 35 членів жіночої служби. Бомба експльодувала під багажним вагоном, пошкодивши його, в наслідок чого потяг вивернувся ,але в сторону гори. Кілька осіб було легко поранених. Опісля відкрито другу бомбу, яка не експльодувала. Спеціялісти стверджують, що бомби були підложені так, аби перевернути потяг в пропасть між горами і тоді ніхто з подорожних був би не вийшов з життям. Недалеко біля місця експльозії австрійська поліція застрілила одного терориста, не зраджуючи його ідентичности. Проте, вказується, що саботаж був ділом жидівських терористів з Польщі, які живуть там в таборах переміщених осіб. Поліція і окупаційні власті ведуть доходження.

ПОЛЬЩА ПІДДЕРЖУЄ ДОМАГАННЯ ЄГИПТУ В РАДІ БЕЗПЕКИ.

Лейк Соксес, Н. Й., 13 серпня. Польський представник в Раді Безпеки О.Д. піддержував сьогодні домагання египетського уряду, щоби Рада Безпеки наказала „негайне і безумовне відкликання британських військ з Єгипту і Судану". Щодо закінчення британської контролі в Судані, то поляк погоджувався розглянути цю справу окремо, заявляючи рівночасно, що Польща піддержуватиме суданців, якщоб вони бажали собі злуки з Єгиптом, базуючись на прінціпі „самовизначення народів". Сподіються, що таке саме становище займе теж совєтський представник Ґромико. Британський представник заявив, що його уряд має документальні докази, що один египетський „високий державний муж" співпрацював з націстами та шкодив военним намаганням союзників. Це могло б бути теж причиною, чому Совєтський Союз та його сателіти піддержують домагання Єгипту.

КАНАДА ПРОТИ СОВЄТСЬКОГО ПЛАНУ КОНТРОЛІ АТОМОВОЇ ЕНЕРҐІЇ.

Лейк Соксес, Н. Й., 13 серпня. Канадський представник в Комісії О.Д. до справ контролі атомової енергії вніс сьогодні резолюцію, в якій виступає проти совєтського пляну, заявляючи, що він не забезпечує успішної міжнародної контролі цеї страшної зброї. Проте, в резолюції залишається ще Совєтам „відкриті двері" для евентуальних дальших пропозицій, які комісія обіцяє розглянути. Сімох членів комісії, отже більшість, піддержували пропозицію Канади. Кінцеве голосування в цій справі мало б відбутися в пятницю.

МАРШАЛ СМУТС ТВЕРДИТЬ, ЩО „ВЕТО" ЗАВАЛИТЬ ОРГАНІЗАЦІЮ ОБЄДНАНИХ ДЕРЖАВ.

Преторія, Південна Африка, 13 серпня. Премієр Південно-африканської Унії, філд маршал Дж. К. Смутс, заявив сьогодні в одному інтервю, що, по його думці, право великодержавного вета раніше або пізніше завалить Організацію Обєднаних Держав. Він висловив надію, що Америка врятує европейську цивілізацію та заявив, що Плян Маршала пощастить і мусить пощастити, бо в іншому випадку для цілого світу настав би новий „чорний період".

ГЕН. КЛЕЙ ПОБОЮЄТЬСЯ ПОШИРЕННЯ АНТИСЕМІТИЗМУ В НІМЕЧЧИНІ

Берлін, 13 серпня. Окремий підкомітет Палестинської Провірочної Комісії О.Д. відбув сьогодні коротку конференцію з американським головно-командуючим в Німеччині, ген. Л. Д. Клеєм. Генерал мав заявити, що він не бачить можливостей затруднення більшої кількости жидівських скитальників в німецькому господарстві, з огляду на можливість нового поширення анти-семітизму. Ген. Клей рівночасно вияснив, що Американська Армія продовжує піклуватися скитальниками та забезпечувати їх найконечніші потреби, аж доки це завдання повністю зможе перебрати ІРО.

НІМЦІ ПРОДОВЖУЮТЬ ВТІКАТИ ЗІ СОВЄТСЬКОЇ ЗОНИ.

Роттенбурґ, Німеччина, 13 серпня. (АП) — В останньому часі з кожним днем збільшується филя німецьких втікачів зі совєтської окупаційної зони. Німці втікають перед вивозом до Совєтів та від примусових робіт в окупованих Совєтами копальнях урану в Саксонії.

АРАБСЬКО-ЖИДІВСЬКІ ПОРАХУНКИ В ПАЛЕСТИНІ.

Єрусалим, 13 серпня. Виступи жидівських терористів в Палестині проти британських властей „урізноманітнюються" в останньому часі заворушеннями між жидами і арабами. В наслідок цеї „різноманітности" сьогодні в Тель Авів було вбито двох жидів і двох арабів. 13 осіб були поранені.

ФРАНЦІЯ ПРОПОНУЄ ЕВРОПЕЙСЬКИЙ МИТНИЙ СОЮЗ

Париж, 13 серпня. — Поодинокі комітети Паризької Конференції Европейської Співпраці успішно продовжують свої наради. В рямках Пляну Маршала про европейську економічну відбудову при американській допомозі Франція видвигнула новий плян, іменно загальний европейський митний союз. Британський міністер закордонних справ Бевин мав рекомендувати передачу цеї пропозиції під розгляд відповідному комітетові. Французький плян тим інтересніший, що митну унію европейських країн клалося в основу теж в дотеперішніх плянах політичного обєднання Европи. Технічний комітет Конференції мав би вже в найближчому тижні закінчити свою працю в справі звідомлення для американського конґресу.

АМЕРИКАНСЬКЕ „ЧУДО" ДЛЯ ГРЕЦІЇ.

Атени, Греція, 13 серпня. — Вчерашній виступ американського представника в Раді Безпеки, Гершела В. Джансона, в якому він натякнув на можливість американської військової інтервенції в Греції, якщо Совєтський Союз буде дальше саботувати намагання Ради Безпеки привернути мир на Балканах, викликав в Греції загальний ентузіязм, за виїмком, очевидно, комуністів. Минулого тижня грецький патріярх висловив переконання, що якесь „чудо" таки врятує Грецію. Таким „чудом" вважається американське становище в Раді Безпеки. Кружляють вже непотверджені вістки, що в найблищому часі має приїхати до Греції 5,000 американських моряків та що других 5,000 американських вояків вишколюється в Німеччині спеціяльно для інтервенції в Греції. Це, власне, є те, чого греки собі найбільше бажають.

ВІДПУСТКА БРИТАНСЬКОГО ПАРЛЯМЕНТУ.

Лондон, 13 серпня. — Під грізним знаком продовжуваної економічної кризи та з надіями, що нові повновласті допоможуть урядові її перемогти, британський парлямент розпочав сьогодні свою літню відпустку. Перед закінченням нарад повідомлено послів, що у потребі їх відпустка може бути перервана та будуть скликані надзвичайні наради. Минула сесія британського парляменту стояла майже в цілости під знаком економічної кризи та всіляких імперіяльних труднощів.

НОВІ НОРМИ МІЖНАРОДНИХ ІНВЕСТИЦІЙ ЧУЖИХ КАПІТАЛІВ.

Женева, Швайцарія, 13 серпня. — Міжнародна Торговельна Конференція, яка радить в Женеві з метою підготовити Світову Торговельну Організацію, прийняла сьогодні цілий ряд нових постанов про інвестицію чужих капіталів у поодиноких країнах, достосовуючи їх до нових економічних потреб та нового положення взагалі. Прийняті постанови є великою перемогою американських пропозицій та американської думки в цій справі.

ЩЕ ОДНА ПАРЛЯМЕНТАРНА ПЕРЕМОГА ФРАНЦУЗЬКОГО УРЯДУ.

Париж, 13 серпня. — Французька Національна Асамблея перед вакаційним відроченням нарад прийняла сьогодні ще змодифіковану форму урядової програми для системи голосування у виборах в найблищому жовтні. Нова система передбачує пропорційну кількість репрезентантів в усіх місцевостях з кількістю понад 9,000 мешканців. Комуністи домагалися загальної пропорційности в усіх місцевостях, без огляду на кількість населення.

100 БРИТАНСЬКИХ ЛІТАКІВ ДЛЯ ЧЕХОСЛОВАЧЧИНИ.

Лондон, 13 серпня (АП). — Британський уряд повідомив сьогодні про доставу Чехословаччині 100 різних типів військових літаків. Опублікований сьогодні договір на цю тему був підписаний в Празі ще в половині лютого.

ДІРА В „ПЛЯНІ МОЛОТОВА".

Берлін, 13 серпня.—Підписаний вчера торговельний договір між Югославією і злученими американсько-британською зонами Німеччини, який передбачує товарообмін між цими країнами на суму 100,000,000 долярів протягом чотирьох років, вважається тут наявним доказом слабости „плану Молотова", видвигненого для совєтських сателітів для противаги Плану Маршала. Совєтський Союз не має можности забезпечити своїх сателітів навіть найконечнішими промисловими виробами.

ТУРЕЧЧИНА ВІДКРИВАЄ ІНФОРМАЦІЙНЕ БЮРО В НЮ ЙОРКУ.

Істамбул, Туреччина, 13 серпня. — Турецький уряд рішив відкрити своє перше інформаційне бюро в Ню Йорку. Керівником цего бюра призначено Ахмета Есмера, бувшого члена комітету закордонних справ та учасника багатьох міжнародних конференцій. Есмер виїхав сьогодні до Ню Йорку.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.
Classified Advertising Department, 597—7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582.

ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.		SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Сити і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$2.75
Число в понеділка (з англійською Частиною):		Monday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50

За оголошення редакція не відповідає
За кожну зміну адреси платиться 10 центів.
Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

PAX AMERICANA

Плянований виїзд 19 американських конгресменів до країн зруйнованої Европи це своєрідна американська місія для встановлення світового миру. Досі самий уряд намагався поширяти по світі вісті про американські мирові змагання, одначе не все осягав успіхи. Просто тому, що уряд виступає як свого роду авторитет, а з його виступами получені теж і загально прийняті „дипломатичні" форми. Крім того, після складення якоїсь заяви урядом, держави й народи надіються негайно якоїсь акції: приязні народи надіються захисту перед наїздом і негайної матеріяльної допомоги; ворожі змісця побоюються кари для себе в формі мілітарних операцій або дипломатичних кроків. Зо страху вони хапаються всяких засобів, щоб знищити вплив Америки.

Місія конгресменів це свого роду народня місія: це люди з доброю волею, одначе без екзекутивного авторитету. Вони не можуть грозити, зате можуть остерігати перед наслідками; можуть вивідуватися про думки інших; можуть переконувати як кожний приватний чоловік; можуть обіцювати, що поговорять зо своїм урядом про потребу цього й того і не брати ніякого зобовязання за вислід. Їх слова не можуть мати значення певности, за те можуть збудити надію, що ще не все є втрачене і що спільними зусиллями усіх людей доброї волі можна буде осягнути мир.

Нема сумніву, що европейські й позаевропейські провідні уми приймуть американських конгресменів як голубів з галузкою миру, висланих з американського ковчега після воєнного потопу.

Жаль лише, що Советська Росія відмовила права вступу на свою територію американським конгресменам. Коли б так урядова Росія мала відвагу поговорити з конгресменами, могла б багато скористати для себе, а ще більше користи вони принесли б для народів на підсоветській території.

У минулому були різні форми всесвітнього миру. Був свого часу Римський Мир — „Пакс Романа" — за часів римських імператорів, головно за Августа. Силою самої цісарської влади народи в римській імперії мали забезпечені спокійні часи. Був у середніх віках в Европі Божий Мир, диктований організацією світських лицарів під повагою Церкви, щоб у деякі часи не воювати і лишити людей у спокою. Советська Росія придумала своєрідний мир, утримуваний жорстокою диктатурою в формі неволі над усіми народами й людьми у советськім царстві. Тепер прийшов час на випробування Американського Миру — „Пакс Амерікана" — на підставі дискусії, через поширювання засад демократії й практичного чоловіколюбства: голодного нагодувати, нагого приодіти, безхатному дати дах над головою, хворому дати медичну допомогу, поневоленому привернути волю. Довгий це шлях, до вимріяного миру, а зате певний. Як цей шлях заведе, мабуть нема іншого.

Колишні індіяни в Америці знали „люльку миру": з ким закурили одну й ту саму люльку на довгім чибуку, мали обовязок жити в згоді. Коли б так американським конгресменам удалося закурити „люльку миру" з народами, до яких вони поїхали, тоді можна б до таких народів підійти з ідеями, які представляє американський зоряний прапор. Цей прапор це теж символ Американського Миру.

Грецька проблема

В останньому часі в Греції розірвалося кілька стрілен більше і порохом знову запахло по цілому світі. Яку газету візьмете до рук, на яку радіовисильню настáвите свого радіоприймача, завжди і на всіх мовах причитаєте і почуєте слово Греція. Його повторюється в парляментах інших країн, воно є предметом нарад урядів великодержав і міжнародних організацій. В останніх днях у звязку з Грецією заговорив цілком виразно і недвозначно американський представник Гершел В. Джансон в Раді Безпеки О. Д. Говорячи про Грецію, він заявив, що „період угодовства зі Совєтським Союзом вже закінчився" та застеріг за Америкою й іншими народами право „індивідуальних, або колективних дій", якщо Сов. Союз дальше паралізуватиме справність Ради Безпеки надуживанням свого великодержавного права спротиву. Джансон в своїй розолюції теж цілком виразно сказав, що „Греція є у великій небезпеці" та категорично домагається, щоб Рада Безпеки наказала балканським сателітам Совєтського Союзу залишити дальші напади на цю країну.

Заява Джансона в Раді Безпеки, зложена іменем американського уряду; це — сказати б — не шутки. Рівночасно з Лондону повідомлено, що американська заява була зложена в порозумінні з британським урядом. Справа Греції стала міжнародною проблемою в найповнішому розумінні того слова і опинилася на вістрю меча. В чому, властиво, діло?

Звичайно, не в тому, що цілому світові лежить на серці ця країна зі своїм півостровом та 600 островами загального простору на 127,320 квадратних кілометрів та зі своїми приблизно шість і пів мільйонами мешканців. Теж не тому, що греки в греків стріляють, хоча й чужими кулями. Діло без сумніву прінціпове. Греція перетворилася в міжнародну проблему першої ваги і з Греції занесло порохом по цілому світі, бо ця країна в теперішньому міжнародному положенні займає ключеву позицію — в ідеологічно - політичному й територіяльному - стратегічному значенні — в боротьбі розколеного на два табори світу.

Передісторія теперішнього положення в Греції коротка, але складна. Її початки є вже теж початком розгривки між Сходом і Заходом. Ще під час війни західні союзники пішли на всілякі конюнктурні уступки в користь Совєтського Союзу, розраховуючи, що опісля „якось воно уложиться". Тимчасом большевики почали все зразу укладати на свій лад і цілком виразно „укладати" проти західних союзників. Британський премієр за час війни, Винстон Чорчил, ще перед її закінченням вдарився в груди та признався до помилки з Югославією, яку віддано в цілости в руки большевиків. Це самої помилки, як і з Польщею та іншими східно-европейськими країнами, західні союзники не хотіли вже повторити в Греції, насамперед з огляду на її геополітичне та стратегічне положення. Німців з Греції прогнано, але британські війська там „на всякий випадок" залишилися. Але грецької позиції не здали теж большевики. Зразу пішло словами на терені міжнародних організацій, аж вкінці з Югославії, Болгарії та Альбанії почали понад кордони Греції свистати большевицькі кулі. Нитки, якими вшито цілу „грецьку справу" є аж занадто грубі і червоні, щоб не бачити, з якого клубка вони походять. І справа стала прінціпом.

Грецію справді можна б вважати демократичною колькою в большевицькому боці. Після війни большевикам все пішло, як з платка. Малощо не сконавши в братніх обіймах свого союзника Гітлера й визволившися з його завдяки і з ласки „капіталістичних плютократів", вони врізали собі „шматок" Европи по Лабу і Андріятику, а звідтіль вже видно далеко, аж до Атлянтику і ще дальше, а там Америка, збоку — Африка, Оріент, Індія, ввесь світ. Можна б, докищо, приглядатися, підготовлятися і дожидати на „слушний час". Але без Греції, як стратегічної бази, не згадуючи вже, про чужу базу на цій території, було б важкувато. Советські цілі і заміри такі ясні і очевидні, що їх сліпий „намацав би". Тим більше їх побачили в Лондоні і Вашингтоні. В той спосіб повстала „грецька проблема" і все з нею звязане, від виступів Мануїльського в О. Д., через Доктрину Трумана аж до останнього виступу Джансона в Раді Безпеки. Тому теж з Греції занесло чужим порохом. Большевики наступають на Грецію, бо вона їм потрібна як випадова база на підбій світу. Америка обороняє в Греції своїх ідей і прінціпів свободи та права кожного народу жити так, як йому подобається. Це є обовязком Америки, наложеним на неї історією. Обороняючи Грецію, Америка обороняє світ і себе саму. В тому то й суть „грецької проблеми".

Історія України в світлі чужої критики

Видана недавно старанням Українського Народного Союзу у видавництві „Философікал Лайбрері" книжка проф. Кларенса Маннінга: „Ди Сторі оф ди Юкрейн" продовжує бути предметом зацікавлення та міркувань в американській щоденній і фаховій пресі. Це свідчить про загальну увагу не тільки до книжки, але й до самої заторкненої в ній проблеми, іменно, до історії України. Це пробивається з усіх численних рецензій. Крізь призму історії України розглядається теж українську проблему, а з нею і проблему цілого европейського Сходу. Тут говорять вже не тільки критики, рецензенти та історики, але й політики. Аналізується історію України, як таку, і робиться відповідні висновки. Американський читач і американський політик, головно цей останній, не задовольняється самими тільки твердженнями. Він хоче знати причини, хоче мати докази і то переконливі докази. Висувається твердження, що український нарід дозрів до самостійного державного життя. Американський політик домагається доказів, як і домагається їх на твердження, що українці своєю духовістю та культурою зближені до Заходу, що українці можуть відіграти конструктивну ролю в загальному політичному житті Европи й на всі ін. твердження. При цьому, ці докази мусять бути не „філософічні", але наявні, реальні і переконливі. Як іде про книжку Маннінґа, вона — виходило б — не для кожного дала ці докази.

При цьому виринає проблема: де є недостача, в книжці Маннінґа, чи, можливо, в самій історії України? Підносимо це запитання не тому, що у нас самих є будьякі сумніви щодо повної зрілости українського народу до самостійного державного життя. Але йде про те, чи на підставі історії України взагалі, а написаної Маннінґом зокрема, може позбутися цих сумнівів теж чужинець. Це справа основної ваги, як для тих, що історію пишуть, так насамперед для тих, що її „роблять" і в ній беруть участь. Власне крізь призму чужої критики української історії ми можемо найкраще пізнати всі недостачі і — кажучи скромно — помилки, які вперто повторюється в українській історії. Бо в „живій" і написаній історії вимагається не слів, але фактів, не тільки боротьби „проти" — хоч і яка жертвенна та геройська вона могла б бути, — але насамперед боротьби „за" і вимагається не тільки самої боротьби, але теж перемог та відповідного використання їх в загально-творчих цілях.

Багатомовна під цим оглядом критика історії України, безпосередньо цеї, що написана Маннінґом, а посередньо історії України взагалі, появилася в останньому виданні квартальника „Ворлд Аффер". Тут в довгій на три шпальти рецензії злучено „Ди сторі оф ди Юкрейн" Маннінґа з „Ди Сторі оф Литуанія" Томаса Дж. Чейса (Thomas G. Chase: The Story of Lithuania. Foreword by William Henry Chamberlin. New York: Stratford House, 1946. 322 pp. With 11 maps). В рецензії переведена відповідна аналогія між писаною і живою історією України і Литви. Це тим інтересніше. Для прикладу подаємо згадану рецензію в перекладі. Автор рецензії — Ф. В. Пік. Він пише:

„Ці дві книжки („Ди сторі оф ди Юкрейн" і „Ди Сторі оф Литуенія" — прим. наша), базовані на основному знанні всіх доступних матеріяльних джерел, якими не завжди можуть користуватися вчені Заходу, треба читати разом. Вони охоплюють багато фактів, а вложена в них праця робить їх до тої міри успішними, що вони довго служитимуть за книжки, яких радо поручається. П. Чейс пише як сердньовічний літописець, додає факт до факту та запалюється величчю Литви, найбільшої потуги на Сході Европи в середньовіччю. Його бібліографія, якщо некритична, повинна допомогти студентові його захоплюючої сторії вглибитися та за подіями знайти причини. Студія професора Маннінґа, натомість, є ділом людини з майже незрівняним знанням модерної історії України. Жалко тільки, що мало написано про великий період культури вчасної Київської Держави, яка розсівала і промінювала по цілій врожайній території Дніпра. Проте, він не дає студентам вказівок, як поширити передані там відомості. Не відступаючи від того, що деякі письменники вважають загальними вимогами, обидва автори справді відкривають для студій два мало-відомі поля, якими повинні бути зацікавлені спеціяльно читачі „Ворлд Аффер". Вони обидва в подробицях виявляють долю двох старовинних націй, яких загнано в рямки Совєтського Союзу.

Польща, як і Росія, виступають довго в історії цих двох націй. Обидвом народам, українцям і литовцям, грозило втратити в користь Польщі свою верхівку, що було б більшою небезпекою для литовців з огляду на римо-католицьку релігію, яка визнали їх народи разом, але яка відділяла поляків від українців. З Петром Великим Росія стала для них головною загрозою. Полтава закінчила для малих Балтійських народів золоту швед ську добу, вона, згідно зі словами професора Маннінґа, була теж „останнім великим намаганням українців визволитися зпід російської імперії, але закінчилася нещасливо". І справді, кожний т. зв. сильний цар забирався до обидвох „окраїнних земель" — як Москва їх називає — на однаковий лад. Увагу звертають інші подібності, наприклад, положення великої потуги, досягнене Богданом Хмельницьким в сімнадцятому сторіччю, тоді як Курляндія в Латвії була піднесена до морської потуги. Або знову в девятнадцятому сторіччю, коли то опресивною царською системою було заборонено вживання української і литовської мов, в намаганні — безуспішному, але жорстокому — зламати душу людини в цих країнах та створити стандардового росіянина.

Після упадку царів, литовці (а з ними теж фінці, естонці і лотиші) піднялись разом з українцями. З розвалом німецької і російської імперій настала однакова історія для всіх цих народів. Година їхнього визволення вибила, але з передумовою, що вони були в стані створити незалежну організацію та справний уряд. І тут їхні шляхи розійшлись. Число не грає ролі. Фінці та шість мільйонів Балтійських народів мали успіх, тоді як біля сорок мільйонів українців не потрапили цього довершити. Україна була завернена до Совєтського Союзу; інші з успіхом створили свої малі держави, так само мирні і добросусідські, як усі інші малі держави. Не появився жоден український провідник з організаційними спосібностями, не появився жоден український Паасеківі, жоден Паетс, жоден Ульманіс, жоден Сметона. Професор Грушевський залишився українським істориком, але не державним мужем, та вернувся до Київського університету, пишучи свою монументальну працю про історію України, аж доки не вмер, відштовхнутий большевицькими володарями. Д-р Маннінг не вияснює цеї невдачі. Головний закид, що його видвигне читач, правдоподібно, буде: обидві книжки замало вияснюють і забагато бажають. Причиною цього є помилковий підхід, що історія полягає в династичних подіях, війнах, битвах та договорах. Там нема соціяльної історії, немає зображення, що це є звичайний чоловік і жінка, історію яких ми мусимо знати і характер яких нам повинен бути виявлений, бо як інакше ми знатимемо, що справді є українська нація, яка відрізняється від всіх інших...?"

Автор рецензії в дальшому ще коротко розправляється зі слабшими місцями самих книжок, та робить їм всілякі закиди неточностей, головно недостачі доказів на твердження. „Де кінчається Росія і де зачинається Україна?" — ставить запитання автор рецензії, подібно, як і у випадку Балтійських країн. Професор Маннінг — по думці рецензента — вважає, що ця границя між Росією і Україною — не тільки в територіяльному значенні — існує, „але він не дає на це жодних доказів, ані на підставі статистичних даних, ані при допомозі історичного розвитку в соціяльному смислі..."

Рецензент кінчає свої критичні міркування словами:

„Дві останні війни зачалися в Східній Европі. Було б забагато сподіватися, що книжки, як ці, можна прочитати так, щоб ми могли розуміти події в цьому рішальному районі".

Наведені критичні завваги про історію України будуть, для українського вуха, можливо, і не дуже приємні, але натомісць дуже повчальні. Для тих, що історію творять і що її пишуть.

ПЕТРО ХОРОЛ

НА ТЕРНОВИХ ДОРОГАХ СОВЄТСЬКИХ

4)

Розпитував про місцеві й дальші повстанські загони, про окремих їх ватажків, за різних осіб, що, певне, вважались неблагонадійними і ще. Обіцялись: гроші, вбрання, школа співробітників ГПУ і нарешті служба в ГПУ.

Особливо його цікавив ватажок одного повстанського загону, що сміло нападав на совєтські загони та установи, нищив їх та десять років лишався невловимим. Запропонував мені організувати повстанський загін з заможніших селян та колишніх офіцерів, що мешкали у нашому та навколишніх селах.

Не одержавши ні потрібних інформацій, ні згоди на провокацію, Балицький відпустив мене, але сказав: „Далі з тобою буде говорити Митрофанів".

СТАРІ ЗНАЙОМІ.

Приблизно через місяць після розмови у салон-вагоні, мене знову викликали до залізничного ГПУ. Замкнувши мене у товаровий вагон, причепили локомотиву і вагон швидко застукав на стиках рейок. На гальмівній площині вагону чути було іншого пасажира.

Потяг зупинився. Вивели. Кременчуг. Завели в одну з кімнат. За столом — старий знайомий, що так охоче „перевиховував" мене стільцем. Поруч — той, що промочував. Перший — старший уповноважений Кременчуцького залізничного управління ГПУ, Митрофанов, другий, його заступник — Воробйов.

Митрофанов: „Ти знаєш чого я тебе сюди викликав? Цієї ночі я вестиму тебе до міської вязниці й застрелю як собаку" і з усього розмаху вдарив мене в обличчя. Я похитнувся. Воробйов посадив мене на стілець і спокійно став допитувати за „мою банду". Наводив незнайомі прізвища, допитував про звязки з ними, де і яку маємо зброю. Старший — бив ще. Увечорі того ж дня влаштували очну ставку з незнайомим. На їх обличчях були сліди допитів і по них я догадувався, що не я був головною діючою особою.

Другого дня мене звели з моїм знайомим. У нього було завязано око свіжим бинтом, крізь який виступила кров, обличчя в синяках, подряпане.

Ночами нас по черзі били. Привязували до дошки і по ній били великим ковальським молотом. Коли бють по краю дошки почуття інше, як тоді, коли бють по середині.

Шостого дня під розписку, що нікому не скажу де був, мене випустили.

Вдома мого повернення не чекали. Мати захворіла, а батько зробився ще мовчазніший.

1929 року я одружився.

НА ПІВНІЧ.

Для виконання постанови комуністичної партії почався „наступ на капіталістичні елементи" на селі у спосіб організації колгоспів. Від усього хліборобського населення відбиралась земля, худоба, реманент і передавались у новостворювані господарства під контролею влади. Всілякі підприємства й заклади, навіть найдрібніших ремісників, були ліквідовані раніше, часто з їх власниками.

Селянство не хотіло віддати землі, реманенту, худоби, чинило опір, протестувало. Обурення швидко, щоденно наростало. Місцями спалахували повстання.

Щоб зломити опір, влада арештувала кожного, кого підозрівала своїм ворогом, або що міг очолити селянський протест. Опір за розпорядками влади був зламаний безоглядним терором. Селянство почало вступати до колгоспів, з болем віддаючи своє майно.

13-го березня 1930 року до мого мешкання прийшли озброєні місцеві комуністи. Арештували всю родину, наказали тепліше вдягнутися, побільше взяти харчів. За годину нас відвели до сільської ради, замкнули. Там уже було багато родин, а з ними й учитель з одного хутора з дружиною й одинадцятьма дітьми. Привели родину місцевого дрібного крамаря. Його дружину, що хворіла на водяну хворобу й лежала в ліжку, привезли загорненою в ковдру. За два тижні вона померла. Приводили все нових. Щоб сховати від селянських очей, одної дощової ночі нас відвезли за 18 кл. на глуху станцію П. Туди ж звозили заарештованих з усіх сіл району. За кілька днів потяг з 51 товаровими вагонами рушив на північ.

Він був першим, але не останнім.

(Продовження на стор. 4-тій).

ЗА ЗАЛІЗНОЮ ЗАСЛОНОЮ

ВІСТКИ З УКРАЇНИ

(Як їх подають совєтські джерела).

„Відчищена" Історія України.

Київ. — Київське радіо надало корткий огляд історії України. Ось важніші моменти: „Слов'янські племена, що жили в полудневих областях сьогоднішнього СССР, згуртувалися в IX. ст. в одну державу, що була колискою трьох народів: російського, українського та білоруського. У XII-му столітті внаслідок економічних та політичних обставин розпадається держава київської Руси, а на її місці творяться національні держави російська, українська та білоруська.

У російській державі слідна уже в XIV. столітті сильна централізація, в наслідок чого вона росте в силу та доходить до великого значення. В міжчасі Україна дістається під литовське та польське панування. Наступає великий гніт українських селян та робітників польськими й українськими панами. В другій половині XVI. та XVII. століття мають місце селянсько-козацькі повстання проти панського гніту, з яких деякі закінчилися невдачею.

Вже тоді, у важкій для простого українського народу хвилині, приходив з підмогою йому російський нарід. Вже тоді серед українського народу зродилося бажання злуки із сусіднім братнім російським народом, бо лише в той спосіб міг він визволитися зпід чужого польського панування. Вже тоді відбуваються масові переселення козаків у Росію, що причинилися до поглиблення сусідських приязних взаємин. Українсько-російська дружба була закріплена переяславським договором за Хмельницького, коли довершилося історичне обєднання обох народів.

Це боєднання слідне і на протязі дальшої історії. Український народ піддержує повстання Разіна, оба народи виступають проти шведського наїзника й остаточно розбивають його під Полтавою в 1709 р. Українські козацькі частини брали участь у розгромі німецького цісаря Фридриха V. у ЧVIII. столітті, а потім спільними силами розбито Наполеонські війська. В протинаполеонівській партизанці воювали 10 українських козацьких частин. Спільними зусиллями розбито і в останній війні німецько-фашистських загарбників.

Російсько-українська дружба проявлялася вже давнимдавно й в культурній ділянці; напр., в Києво-Могилянській Академії виховувалися не лише українці, але й росіяни. Вона була теж у церковній ділянці. Цю дружбу зустрічаємо поміж визначними громадянами обидвох народів: Шевчеко — Чернишевський, Коцюбинський, Горький тощо. Пушкін, Гоголь, Короленко, Репін — це теж носії російсько-українського братерства. Російський народ допоміг українцям завоювати свободу та незалежність, зорганізувати свою державу, розгромити своїх внутрішніх ворогів й прогнати німецьких імперіялістів, що вже у 1917 р. хотіли загарбати Україну... (Як бачимо, добре „прочистили"! — прим. Ред.)

Інтерву з Екзархом УССР.

Київ. — Кореспондет київського радія мав інтерву з „патріяршим Екзархом України, митрополитом київським та галицьким" — Йоаном. Ось зміст інтерву: після переможної війни православна церква в УССР почала лікувати завдані їй війною рани. Вже відновлено багато старих та збудовано деяку кількість нових церков. Уряд УССР дав можливість православній церкві купувати різні готові будинки й перебудити їх на церкви. Церква дістає теж наряди на дерево, що його одначе важко дістати, бо в УССР — головно в східних областях — брак дерева.

Найбільше уваги присвячується відбудові Києво-Печерської Лаври та Володимирівського Собору в Києві. При цій нагоді ведуться теж під наглядом УАН археологічні розкопки що дали вже гарні висліди. На місці Успенського Собору відкопано могилу Ярослава Мудрого та багато церковної посуди й уборів з 16 ст.

Досі відбудовано вже в Лаврі Хрестовозвесенську Церкву та церкву Всіх Святих. В церкві св. Анни уже відбудовано теж будинок для бібліотеки, а в осени відремонтують у Лаврі приміщення для митрополита. — Відремонтовано теж три київські жіночі монастирі та приміщення духовної семинарії.

Київський Обкомпартії дав, до часу відбудови приміщення в Лаврі митрополитові на мешкання гарний будинок, що в ньому є 25 кімнат.

Зокрема пильно відбудовується Володимирівський Собор що в ньому знаходяться образи відомих російських мистців: Васнецова та других. Відбудова цього храму триватиме коло 5 років та коштуватиме біля 15 мільйонів карбованців. Відбудовується теж церкви в Чернігові, Одесі, Вінниці, Харкові та других містах.

Під цю пору існують три православні духовні семінарії: в Києві, Одесі та Луцьку. В них вчиться 150 студентів, Незабаром буде відкрита в Києві духовна Академія.

Відрадною подією в житті православної церкви був „поворот" до православної церкви населення Західної України. „Уніятський Митрополит Шептицький та його прибічники мали завдання знищити православну церкву на Україні. Але їм це не вдалося бо населення Західньої України, що все було за православям, заявилося за обєднання з православною церквою. Більшість парохій б. уніятської церкви — приєдналися до православя. Рештки уніятського духовенства стараються при помочі терору вдержати вірних при католицькій церкві. Католицький світ організує всі сили на те, щоб вдержати свої позиції на цих теренах. Зокрема помітна ця акція на Закарпатті, де епископ Ромжа, (арештований перед кількома тижнями — прим. Ред.) та інші ставники католицького світу ведуть акцію за вдержання католицьких позицій. Одначе й там уже слідний рух за возєднанням із православною церквою та вже недалекий час, коли і в Мукачеві буде проголошене обєднання. — Тоді православія запануе в цілому УССР".

„За братерство народів СССР!"

Київ. — На зїзді совєтських письменників що відбувся в Москві виголосив Олекса Корнійчук доклад про працю письменників — УССР. Згідно з напрямними зїзду компартії письменники УССР пропагують у своїх творах „гуманізм, демократію, совєтський лад, творчу працю та братерство народів СССР". Між творами останнього часу відзначається роман Олеся Гончара „Прапороносці", що в ньому представлена гордість совєтських людей, які визволили Европу від фашистівських злочинців.

Компартія наглядає над переведенням жнив.

Київ. — В днях 23-26. червня відбувся в Києві черговий пленум — ЦК КП(б)У. Взяли в ньому участь: Каганович, уповноважений уряду СССР по заготівлі — Калашніков, Корнійчук, Мануїльський, Гречуха, Литвин, Бутенко та другі. Виголошено 37 доповідей. Завданням пленуму було обговорити справу збору хліба та його заготівлі.

Вказано на різні недоліки, що ще панують в деяких областях (Вінницька, Одеська, Херсонська, Миколаївська). Там недостаточно забезпечені колгоспи тракторами й живим тяглом. Засівів не виконано на час.

Головну промову виголосив на пленумі ЦК КП(б)У, Каганович: „Збирання збіжжя — говорив він — має проходити під знаком зміцнення колгоспного ладу та комунізму". Він виказував, скільки підмоги одержала УССР від СССР. Вона повинна тепер пляновою здачею хліба сплатити свій довг. Компартія має наглядати над переведенням жнив та здачею хліба. Слід — говорив Каганович — повести енергійну боротьбу з розкраданням та розбазаруванням хліба. Усі недолітки повинні зайнятися збіркою колосся на полях щоб ніодно зерно збіжжя не пропало.

Пленум закінчився відповідними постановами, що їх тисячі агітаторів поїхали вже передавати колгоспникам та селянам по поодиноких районах та громадах.

Ще про „галицьку дивізію".

Київ. — На запит одного з послів у британському парляменті про галицьку дивізію, яка тепер перебуває в Англії, відповів міністер Мек Нейл, що вояки дивізії — це самі бувші польські горожани. Вони перейшли перевірку яка виявила, що між ними нема воєнних злочинців.

На це заявив спікер київського радія, що відповідь британського міністра невдоволяюча, бо в провірочній комісії не було ніякого совєтського представника. Англійці не допустили совєтських старшин до участи в перевірці. (За „Часом").

УКРАЇНКИ В АНГЛІЇ.

Анна Рансьор. Вчера скитальниця — сьогодні робітниця в англійській текстильній фабриці.

З життя українських студентів на еміграції

(За „У. Трибуною" і „У. Вістями").

БЕЛЬГІЯ:

Насус — Лювен.

Національний Союз українських студентів в Бельгії існує з 1938 р. Можна вписати багато рядків про славне минуле Союзу за цей час, та вистачить тільки згадати, що в Лювенському університеті закінчили студії 36 українців. Союз обєднує всіх українських студентів у Бельгії, а навіть за статутом — всіх абсольвентів високих шкіл. До війни 1939-45 рр. Союз через студентську Централю підтримував живий звязок з іншими студ-осередками.

На цей час Союз нараховує 26 членів, які студіюють: теологію 1, вищі торговельні і економічні науки — 3, політичні і суспільні науки — 2, педагогіку — 1, романську філологію — 2, історію — 1, медицину — 6, хемію — 1, агрономію — 2, технічні науки — 3, мистецтво — 1 мед. сестр. школу 2. Більшість студентів на початкових семестрах.

Студенти забезпечені стипендіями — раніше з фонду, створеного укр. заокеанською еміграцією, а тепер з фондів Більгійського Комітету Допомоги слов'янським студентам Східної Европи під високим патронатом кардинала Е. ван Ройя, примаса Бельгії. Українські студенти в Бельгії своєю поставою і зорганізованою працею, зокрема імпрезами і концертами виробили собі добру опінію в університетських колах та поза ними. Тижневик „Вісті" присвячує студенським справам багато місця.

ЕСПАНІЯ:

Мадрид.

У січні 1947 р. тут засновано УСГ „Обнова" з 29 студентів, які прибули до Еспанії з Ріміні (Італія) та Бельгії. Завдяки стараннями їх ексцеленції Єпископа Бучка, інж. Кішки і Католицького Допомогового Комітету, навязується звязок з еспанцями, зокрема через вдалі концерти організованого хору. Слід відзначити, що наші студенти є одинокими українцями в Еспанії і тому їхня праця тим важча і відповідальніша.

ІТАЛІЯ:

Рим.

УСГ — Рим, що існує з 1935 р. гуртує українських студентів в Італії. 20. X. 1946 р. відбулися загальні збори громади, на яких вислухано доповіді представника Допомогового Комітету для українських втікачів в Італії проф. Е. Онацького про становище Комітету в справі допомоги студентам. Вислухано також звіт з діяльності Управи за минулий академічний рік, визначено напрямні дальшої діяльности і ухвалено резолюції загального характеру та вибрано нову управу.

ФРАНЦІЯ:

УСТ — Париж.

Українське Студентське Товариство в Парижі є автономною секцією при Українській Службі Опіки у Франції — УСОФ. Воно розпочало свою діяльність в листопаді 1945 р. 19 його членів студіюють: фізику, хемію, математику — 3, Філософію, філологію — 7, медицину — 2, право — 2, ветеринарію — 1, вищі музичні студії — 3 та артистичну школу — 1.

Товариство відбуває систематично сходини членів з рефератами. Крім того, влаштовано 6 товариських вечорів, на яких поодинокі члени в товариській атмосфері пописувалися мистецькою самодіяльністю в ділянці літератури та музики. Метою вечорів було перш за все створення української товариської атмосфери для наших земляків, вихованих у Франції, і тих, що недавно приїхали з краю. Товариство організувало також прогулянки до цікавих місць в Парижі та околиць.

Товариство створило позичкову касу на кооперативних засадах, метою якої є несення матеріяльної допомоги студентам. Членом цієї каси може бути кожний член Товариства, який вніс відповідний пайок.

Т-во започаткувало творення підручної наукової бібліотеки для своїх членів. На ту ціль та на іншу наукову поміч зложив інж. С. Созонтів 25,-000 франків; позичив також позичковій касі других 25,000 фр.

Т-во заініціювало та спричинилось великою мірою до зорганізування виробничого кооперативу Електро-Радіо, надіючись дати змогу заробітку студіюючій молоді. Мимо великих труднощів формального характеру, ідею цю вдалося зреалізувати. З ініціятиви Т-ва та при належному зрозумінні й підтримці українських професорів та громадян Парижу повстало Українське Академічне Допомогове Т-во, яке, крім інших завдань, займатиметься в майбутньому матеріяльною допомогою студентству.

Літературні вечори серед студентства.

Останнім часом помітне певне пожвавлення літературного життя в студентській громаді Фюріхшуле. Крім доповідей на світоглядові теми, там відбулося два літературні вечори — один силами письменників-мурівців, другий силами самих студентів, авторів-початківців. У першому вечорі, що мав місце 27 травня, взяли участь Юрій Косач (вступне слово і читання фрагменту з роману „День гніву", що його автор пише до 300-ї річниці повстання Хмельницького). Василь Барка (поезія та одне оповідання) та Ігор Костецький (фрагмент із повісти „День святого"), а, крім того, студент Б. Ковалів прочитав уривок з роману В. Домонтовича „Без ґрунту". На другому вечорі (18 червня) читали свої твори студенти: Барчук, Бобикевич, М. Калитовська, Коваль та З. Штокалко. Дискусія з приводу прочитаних поезій та прозових творів розгорнулася надзвичайно жваво. Вона винесла на поверхню ряд актуальних проблем літературної творчости, що їх у заключному слові підсумував присутній на вечорі письменник І. Костецький.

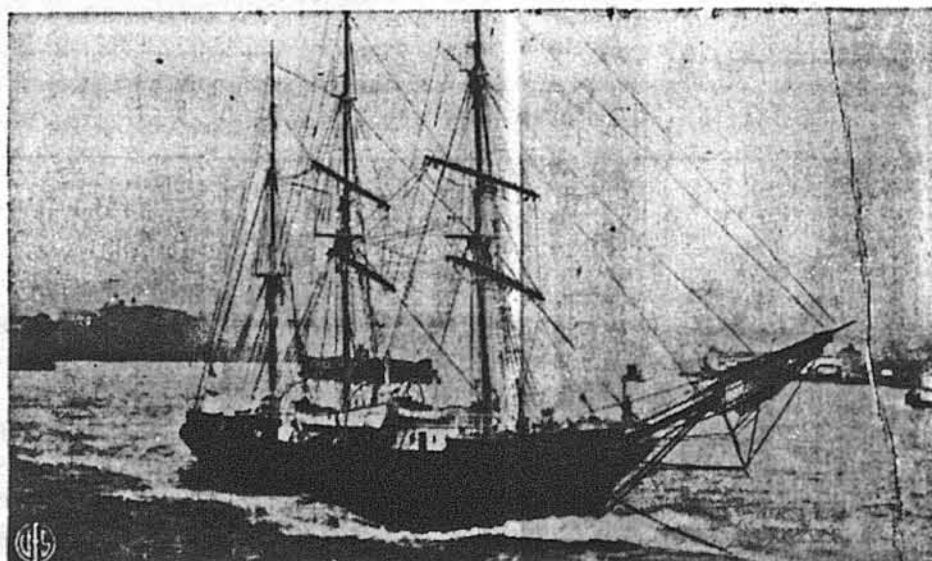
ЩАСЛИВИЙ ЗЕМЛЯК

Відкрито нафту на фармі Василя Кокоруза.

Це сталося точно у вівторок, 17. червня ц. р. в годині 6-ій після полудня. В тому часі з надрів землі, з глибини 3,167 стіп, на фармі Медісон близько Ґрінвіл в стейті Ілиной, почало плисти „чорне золото" — нафта. Фарма, завбільшки 160 акрів, є власністю п. Василя Кокоруза, родом з Дрогобича, Західна Україна. Василь Кокоруз і його родина є членами 179 відділу Українського Народного Союзу.

Розшуки за нафтою там вела вперше фірма Ввотсон Дріллінґ Компані з Ферфілд в стейті Ілиной. Проверчено діру на 3,167 стіп в глибину і спеціялісти думали, що доведеться ще з 50 стіп повертіти. Але на всякий випадок зроблено пробу і „чорне золото" приснуло зі землі Василя Кокоруза. Фахівці оцінюють, що це є найбагатші джерела нафти в Ілиной.

Василь Кокоруз відомий в своїй місцевості під назвою „Геппі" — щасливий. Зі землі, з якої він досі добував картоплю та інші сільсько-господарські продукти, тепер будуть добувати „чорне золото". Місцева американська преса відмітила подію довшими замітками і про нашого земляка і про нафту на його полі. Василь Кокоруз заявив, що своє справді золоте поле він виарендував Юніверзал Ойл Компані, одному з найбільших того рода концернів в районі. Урядники нафтової компанії заявили, що вони дальше вестимуть розшуки за нафтою, але пан „Геппі із ту геппі" — пише місцева газета — щоб могти тепер про ці розшуки думати. Радіємо радістю нашого земляка і члена Союзу та бажаємо йому і його рідні, щоб вони справді завжди були „геппі".

В ДОРОЗІ ДО ОСТАННЬОГО ПРИМІЩЕННЯ. — 65-літній маштовий корабель Джозеф Конрад, якого вживали під час війни на вправи, іде на північ нюйорським проливом Іст Ривер в дорозі до Мистикк, у стейті Конетикат. Там він стане постійною памяткою і кораблем вправ для морських скавтів та довочих маринарів. Цей корабель відбув раз дорогу довкруг світу за спонукою письменника Алана Вилієрса.

І. Мексин.

КОРОВА В ХМАРАХ

(Докінчення).

Бабуся здригнулася. Подалася мимовolі взад, руки піднесла вгору, щоби бодай трохи захоронитися. Тут їй висунулися з руки гроші, перевязані ниткою та наче перце піднеслися вгору. На нещастя повіяв тут же вітер і скоро поніс бальоники високо-високо.

— Ой, держи! Ловіть!

Де там! Бальоники знімалися все вище й вище.

Вітер ніс їх на захід. Нараз заметушився весь майдан. Всі кричать і показують угору: „Он там, дивіть, бальоники відірвалися! Певно втікли якомусь хлопцеві".

Дехто жаліє, дехто сміється, одначе ніхто не знає як те все сталося. Тут бабуся спамяталася. Сплеснула голосно в долоні тай розплакалася, гіренько докоряла собі:

„То не зайшло сонінько, ні хмари не заслонили місяця, то вітер буйний знявся та поніс мою коровицю, мою гарненьку Багру. Ах, чого я тебе водила на ярмарок, чому я віддала тебе в чужі руки! На землі твої сліди затерлися, а гроші полетіли під хмари! Ах я нещасна нещасниця!"

Бабусине голосіння почули жартуни, балакуни-роззяви, а що її не розуміли, стали сміятися: „То якась жартівлива бабуся! Хто би то видав, щоби корова підлетіла під хмари та кружляла неначе птах? Це буває лише в байках і діточих оповіданнях".

Та найшлися в юрбі і люди розумні, які зараз зрозуміли в чому річ.

І почулося: — Мусимо бабусі помогти. Зараз треба уладити погоню за бальониками! Не стратьте їх із очей!

Охопилися старі й молоді. З дому винесли льорнетки й де[illegible] які зі землі, інші з дахів слідкували далековидами за втікачами серед хмар.

— А що, бачите їх?

— Бачимо, вони наче пташки.

— Тепер скрилися за хмарою, не видно їх.

— Ось знову! Тепер наче мушки!

—Бальоники летять як до летовища.

— Слідкуйте за ними, слідкуйте за ними!

Почвалали до летовища люди на конях, а з усіх найперший був хлопець, який мав переїхати бабусю та який так наварив цієї каші. За їздцями пестрою юрбою бігли діти з криком і свистом. Дорога роїлася від людей. Здогадам і доповіданням не було кінця.

— Що діється? Де горить?

— Тра-та-та, — затарахкотів на перехресті мотоцикель, скоро перeминув юрбу та пігнався в погоні за бальониками.

Позір! Напроти юрби мчалося авто, роздирало воздух.

— Пане шофер! зупиніться та заверніть! Їдьте як можете скоро, щоби ми якнайскорше були на летовищі.

— Добре, сідайте!

„Ту-ту-ту!" Авто помчалося. В ухах свище. Шофер не жартує, дорога не дорога, терни, а не жаліїся! Вкінці доїхали на летовище. Славно!

Висіли та пішли до гангарів. Сталося таке то й таке то. Мусите, братіки, помогти!

Були там два летуни, відважні хлопці. Каже один до одного: „Ну, гарну працю нам дають. У війні кидалися ми в найгрізніші бої, тепер возимо подорожніх і почту воздухом. одначе за діточими бальониками ми ще не вганяли. Ну, що, зробимо це для цієї бабусі, а то вже й так налякала всенькє місто!

Повлазили до літаків.. „Жж-ж!" розіхалися по леваді, скоріш, скоріш, нараз піднялися, летять.

Люди збіглися на летовище, заповнили весь простір. А тут чиїмсь візком приїхала й бабуся Хима. Всі ждуть нетерпляче. Зловлять бальоники, чи вернуться без них? Летуни кружляють у повітрі, та бальоників уже давно не видати. Час минає так помало. Півгодина здається роком. Нараз гуркіт літаків кріпшає. „Ж-ж-ж!". Літаки один за одним стали помало опадати, обережно підшукують вигідне місце, щоби осісти. Вкінці осіли.

Висіли летуни з літаків:

— Ось тут, бабусю, ваші бальоники, а осьтут ваші гроші. Сховайте, бабусю, гроші добре, то полетимо до вашого села.

Бабуся Хима плаче й сміється. Одного й друге цілує, землі не чує під собою.

Рішилася бабуся Хима тай каже летунам:

— Добре, відвезіть мене до внуків! То-то здивується всенькє село, що це за гості прилетіли літаком. Лише, прошу вас, нікому не кажіть, що бабуся виробила в місті.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, А ТИМСАМИМ СТАВАЙТЕ СПІВВЛАСНИКОМ ДЕВЯТЬ МІЛІОНОВОГО МАЄТКУ ЦЕЇ ОРГАНІЗАЦІЇ

Пакунки КАРЕ — з мукою й смальцем. Також з вовною й біллям

З 31. липня КАРЕ пропонує нову зброю американцям для боротьби з найбільшим ворогом Европи — з голодом. Ця зброя — нові пакунки, в одним є 25 фунтів муки, в другім — 10 фунтів смальцю („лард").

Вперше від початку свого заснування, КАРЕ пропонує пакунки тільки з одним продуктом, якого так потребують мільйони людей в Европі. Ці нові пакунки КАРЕ пропонує по $4. кожний. Всі інші пакунки цеї організації — включно з пакунками з вовняними нитками до плетення та з біллям, щойно оголошені — коштують $10.

„Ми це зробили на жадання людей по цілій країні, які хочуть помогти мільйонам родин в Европі, які ведуть завзяту, на смерть, боротьбу за хліб", казав Пол Комли Френч, виконавчий директор КАРЕ.

Ті люди, що дістануть муку, замовлену в Америці рідними, чи приятелями, чи чужими особами, зможуть самі собі пекти хліб, який майже зник в зруйнованих війною країнах. Посуха в одних місцях, повені в інших знищили весняні засіви, поховавши надію на збільшення теперішнього малого приділу хліба. Як каже П. Френч, як що й була яка зміна, то скорше на гірше, ніж на ліпше.

Велике значення має також пакунок КАРЕ. зі смальцем зогляду на пекучий брак товщів. В своїм останнім звіті УНРРА — яка скінчила свою працю 30. червня — вказувала на те, що в наступних місяцях, особливо в зимі, люди в Европі матимуть гірші злидні ніж зазнали з часу війни. Інші звіти вказують на фактичний голод в Ірляндії, на стале погіршення й без того критичних умов в Голандії, Австрії, Польщі, Мадярщині та Греції.

Пакунки з мукою та смальцем не будуть посилатися до Фінляндії, бо уряд тої країни заявив, що там нема великої потреби в цих продуктах. Велика Британія повідомила КАРЕ, що вона не жадає пакунків з мукою, але рада діставати пакунки зі смальцем. Але, звичайно, обидві країни й надалі будуть приймати всі інші пакунки КАРЕ.

В двох інших пакунках, що вже можна замовляти, є такі речі, що тут вважаються зовсім звичайними, але для европейських родин є майже недосяжною розкішшю. В пакунку з біллям є: 2 міцних білих простирал, 2 міцних білих пошивок на подушку, 1 волохатий (турецький) рушник, 2 рушників до начиння, рушничок до умивання та два кавалки мила.

В пакунку з вовною є 2 і 3/4 фунтів 100-процентових вовняних ниток та голки до плетення. Того матеріялу вистачить аби зробити 3 середнього розміру светрів на дорослу особу; 3 пари рукавиць та шкарпеток; 3 шаликів та 3 шапок. Для дитини з того матеріялу можна зробити: 5 светрів; 5 пар шкарпеток та рукавиць з одним пальцем. 5 шаликів та 5 шапочок.

КАРЕ гарантує доручення цих та інших пакунків — з вовняною матерією, з вовняною, з харчовими продуктами, тих пакунків для немовлят — на адреси окремих осіб, чи на групи до слідуючих країн: Австрії, Бельгії. Чехословаччини, Фінляндії, Франції, Великої Британії (Шотляндії, Велс та Північної Ірляндії), Греції, Мадярщини, Італії, Голяндії, Польщі, Румунії, Німеччини (до американської, британської та французької зон та до цілого Берліну) та до Ірляндії.

Зомовлення посилати на адресу:

CARE
50 Broad Street
New York 4, N. Y.

На тернових дорогах совєтських

(Продовження зо ст. 2-гої)

У кожному вагоні їхало по 50-55 людей з речами. Вікна переплетені колючим дротом, двері замнені. Нас супроводжував численний конвой. Потяг рідко зупинявся. З вагонів нікого не випускали. Бахмач, Брянск, Тула... У Москві дали сирої холодної води. У вагонах бруд. Почалися захворування. За чотири доби ми були у Вологді.

ВОЛОГДА.

Нас привезли коло першої години вночі. Наказали вивантажуватись з речами, що їх треба було складати на купи. Снігу було понад 2 метри.

Чоловікам, віком від 16 до 60 років наказали сісти у вагони, що з них висіли, для відправи в Котлас. Батьки не хотіли кидати дітей, чоловіки — жінок. Викликані відділи міліції та військ ГПУ довго працювали, заки всадили їх до вагонів, і потяг відійшов. На ранок на снігу лишилось кілька трупів. Над ними плакали жінки, діти.

Хоч і видна ніч на півночі, а всеж мені вдавалося загубитись між жінками, старими, лишитись з родиною. Після нас, ще і ще приходили ешальони з Кубані, Дону, Криму, з України...

Від інших міст Вологда відрізняється великою кількістю церков. Мобілізовані з навколишніх районів селянські підводи ночами розводили нас по церквах, що були призначені нам для житла. За десятьдванадцять днів всі ми були розміщені у Вологодських церквах. (Далі буде).

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

IRONDEQUIT, N. Y. — Meeting of Taras Shevchenko Society, Branch 289 will be held Friday, August 15, 1947 at 8 P.M. Meeting will take place at the Ukrainian Hall on Goodman. All members are urged to attend, as there are many new problems to settle. The newly appointed organizer for the U.N.A. in the Rochester area will attend meeting. — William B. Hussar, Sec

РАЧЕСТЕР, Н. Й. — Бр. св. Йосафата, від. 217, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів. що місячні збори відбудуться в вівторок, 19. серпня, в годині 7:30 вечером точно, в гали де звичайно. Проситься членів прийти на час. щоб збори не продовжувати до пізної ночі. Шановні члени, Вам відомо, що тепер тих пару місяців є кампанія за приєднування нових членів до У. Н. Союзу і на наш відділ припадає зорганізувати 24 членів. Тому кожний член чи членкиня повинні взяти собі за обовязок і приєднати одного члена, старшого чи молодого. По всякі інформації вдавайтесь до організатора Ґерули або до секретаря відділу. — П. Паснак, предс.; Т. Шурґот, кас.; А. Іванів, секретар.

КАРТЕРЕТ, Н. ДЖ. — Тов. Запорожська Січ, від. 342, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 17. серпня в годині 2. попол., в ґалі церковній. Проситься всіх членів зійтися на час і привести своїх знакомих, приятелів і своїх дітей на збори, щоби їх вписати до У. Н. Союзу. Хто не міг би прийти на збори, хай зголоситься до секретаря John Markowicz, 46 Hayward Ave., Carteret, N. J. — І. Савчак, предс.; П. Білінський, кс.; І. Маркович, секр.

ГЕМТРАМК, МИШ. — Тов. Згода, від. 20, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в суботу, 16. серпня в год. 8. вечером, в Укр. Хаті. — Й. Крупка, секр.

БЕТЛЕГЕМ, ПА. — Місячні збори Бр. св. Димитрія, від. 228, відбудуться в неділю, 17. серпня в год. 3:30 пополудні, в гали парохіяльній. Проситься членів прийти на час, бо є важні справи до полагодження. — В. Могилський, предс.; Д. Мушастий, кас.; А. Данилюк, секр.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

По довгій недузі померла

АННА РОЙКО,

членкиня Тов. Любов, 370 відділу У. Н. Союзу в Ню Гейвин, Конн.

Покійна прожила 51 років. Походила з родини Дзень, з села Дубини, повіт Ланцуть, Лемківщина, Західна Україна. Лишила у смутку свого мужа, Івана Ройка і своїх дітей: Івана, Йосифа, Теклю, Юлію і Марію і сім внуків.

Похорон відбувся дня 1. серпня з похоронного завідення до української гр.-католицької церкви. Похоронну Службу Божу відправив о. А. Борса.

В. І. П.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ У. Н. С.

ТАРЗАН, ч. 1664. Поражений силач.

WHEN TARZAN'S MEMORY RETURNED, HE REALIZED WITH HORROR THAT HIS MATE WAS IN DEADLY PERIL.

"YOU MUST LEAVE HERE AT ONCE!" SAID TARZAN, BUT JANE POINTED TOWARD ZORG'S WOUNDED SLAVE.

"SHE MUST BE HELPED!" JANE EXCLAIMED.

"THEN GO FOR A DOCTOR," ORDERED THE JUNGLE LORD. "I WILL START YOU ON THE TRAIL AND NKIMA WILL GUIDE YOU."

BACK IN THE ARMOR-ROOM, ZORG'S TANTRUM BROUGHT AN ATTACK OF HIS STRANGE MALADY.

-1664-

Як лише память Тарзана вернула, він з острахом зрозумів, що його жінка найшлася в смертельній небезпеці.

„Мусиш тікати звідси негайно!" — сказав Тарзан. Одначе Джена показала на Зорґову невільницю, прибиту до стіни.

„Їй треба допомогти!" — закликала Джена.

„То побіжи за доктором" — закомендував пан джунглів.

„Я виведу тебе на шлях, а Нкіма стане тобі за провідницю".

Найшовшися знову в замкненій кімнаті, Зорг дістав нападу дивної недуги.